

**Azərbaycan Tibb Universitetinin
Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin 2021-ci təqvim ili
(1 dekabr 2020 – 1 dekabr 2021-ci il) üçün**

H E S A B A T I

Hesabat dövründə Elmi-Tədqiqat Mərkəzində ___ nəfər, o cümlədən, Universitet əməkdaşlarından 6 nəfər, Səhiyyə Nazirliyi idarələrindən ___ nəfər tədqiqat işi aparmışlar.

Tədqiqatçılar Elmi Tədqiqat Mərkəzinə aşağıdakı müəssisələrdən ezam olunmuşlar.

1. Ümumi cərrahi xəstəlikləri kafedrası.
2. Akademik M.Topçibaşov adına Elmi Cərrahi Mərkəz.
3. Naxçıvan Dövlət Universiteti.
4. Klinik farmakologiya kafedrası.
5. Biokimya kafedrası.

Bu göstərilən müəssisələrdən Elmi Tədqiqat Mərkəzinə _____

**I. Elmlər doktoru elmi dərəcəsi üçün aparılan
Elmi Tədqiqat işləri**

1. **Bağurov İ.M.** – 2019-cu ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzi ilə Biokimya kafedrasının dissertasiya proqramı üzrə doktorantı.

Dissertasiya mövzusu: *“Palladium və meksidol əsasında alınmış yeni kompleks birləşmənin qaraciyərin pozulmuş metabolizminə və antioksidant statusuna təsirinin biokimyəvi cəhətdən əsaslandırılması”.*

Elmi məsləhətçilər:

1. Professor A.Əfəndiyev.

2. Biologiya elmləri doktoru, dosent R.Ə. Cəfərova.

Hesabat ilində dissertasiya işinə aid 1 elmi məqalə və 1 tezis dərc olunmuşdur. Təcrübələrdən alınmış nəticələr statistik olaraq işlənmişdir. Dissertasiyanın fəsiləri üzrə alınmış nəticələr qruplaşdırılmış və məqalə Rusiya və Ukraynada nəşr olunan jurnallara göndərilmişdir.

2. **Şolan R.F.** – 2016-cı ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində dissertantura proqramı üzrə doktorantdır.

Dissertasiya mövzusu: *“İnterstisyal sistitin modelləşdirilməsi, onun etiopatogenezdə multifaktorial amillərin araşdırılması və diaqnostik biomarkerlərin rolunun öyrənilməsi”*.

Elmi məsləhətçi .Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayevdir.

Hesabat ilində dissertasiya işi tamamlanaraq ilkin müzakirədən keçmiş və müdafiə şurasına təqdim edilmişdir.

3. Mehrəliyev O.M. – 2019-cu ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində elmlər doktoru proqramı üzrə əyani doktorantdır.

Dissertasiya mövzusu: *“Süd vəzində onkoloji xəstəliklərlə bağlı aparılan cərrahi əməliyyatdan sonrakı dövrdə aritmiyaların patogenezi”* mövzusunda tədqiqat işi aparır.

Elmi məsləhətçi: Əməkdar elm xadimi, prof.Q.Ş.Qarayevdir.

Hesabat ilində təcrübələr başa çatmış, alınmış nəticələrin statistik təhlili aparılmışdır. Alınmış nəticələr əsasında 2022-ci ildə dissertasiyanın yazılması planlaşdırılmışdır.

4. Xəlilov V.H. – Elmi Tədqiqat Mərkəzinin morfolojiya şöbəsinin müdiri. 2017-ci ildən doktorluq dissertasiyası işi üzrə tədqiqat işi aparır.

Dissertasiya mövzusu: *“Ağır metal ionlarının endokrin sistemində yaratdığı patoloji dəyişikliklər və onların eksperimental hepatitlərin inkişafında rolu”*.

Elmi məsləhətçi: Əməkdar elm xadimi, prof.Q.Ş.Qarayevdir.

Hesabat dövründə təcrübələrə yekun vurulmuşdur. Təcrübə heyvanlarından götürülmüş üzvlərdən parafin bloklar hazırlanmasına başlanmışdır. Hazırda qaraciyərdən və böyrəklərdən 450 parafin blok hazırlanmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

5. Hüseyinov A.N. - Ümumi cərrahi xəstəlikləri kafedrasının assistenti. 2020-ci ildən Elmi-Tədqiqat Mərkəzinə doktorluq dissertasiyası üzrə tədqiqat aparmaq üçün ezam olunmuşdur. 2020-ci ildə tədqiqat işi aparmamış, 2021-ci ildə isə farmakologiya şöbəsində

“Çanaq dibinin müxtəlif defektləri olan qadınlarda cərrahi və konservativ müalicə üsullarının təkmilləşdirilməsi” mövzusunda tədqiqat işi aparmaq

6. Babaxanova A.N. – Klinik farmakologiya kafedrasının elmlər doktoru proqramı üzrə dissertantı. 2021-ci ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzinə ezam olunmuşdur.

Dissertasiya mövzusu: “Ətraf mühitin endokrin sistemində əmələ gətirdiyi dəyişikliklər və farmakoloji korreksiyası”.

Elmi məsləhətçi: Biologiya elmləri doktoru, dosent R.Ə.Cəfərova.

Hesabat dövründə toksikologiya şöbəsində 34 baş ağ siçovul üzərində təcrübə aparılmışdır. Onlardan 5 başı intakt vəziyyətdə tədqiq olunmuş, 29 başı isə xüsusi kamerada HCl buxarı ilə 3 saat müddətində HCl buxarı ilə tənəffüs etdirilmişdir. Tənəffüsdən sonra təcrübə heyvanları vivariumda ayrı-ayrı qəfəslərdə yerləşdirilmişdir. HCl-la tənəffüs 5 gün (9 baş), hər birində 10 baş olmaqla 10 və 15 gün müddətində aparılmışdır. Təcrübələr başa çatdıqda təcrübə heyvanları dikapitasiya edilmişdir.

Biokimya şöbəsində qanda tireoid hormonlarının təyini üzrə 117 müayinə aparılmışdır.

Morfologiya şöbəsində isə 39 baş təcrübə heyvanlarından götürülmüş qalxananabənzər vəzi elektron və işıq mikroskopiyası aparmaq üçün müvafiq fiksatora salınmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

II. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün aparılan elmi tədqiqat işlərinin hesabatı.

1. Əliyeva G. – Naxçıvan Dövlət Universitetinin dissertantı. 2020-ci ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün tədqiqat aparır. **Mövzu: “Arterial hipertoniya zamanı gözün makulyar sahəsində baş vermiş dəyişikliklər və onun müalicəsinin təkmilləşdirilməsi”.**

Tədqiqat işi 2 ixtisasda, daxili xəstəliklər və göz xəstəliyi üzrə planlaşdırılmışdır.

Elmi rəhbərlər:

1. Tibb elmləri doktoru, prof. E.İbrahimov.
2. Tibb elmləri doktoru, N.F.Qurbanova.

Hesabat ilində patoloji proseslərin modelləşdirilməsi şöbəsində 20 baş Şinşilla cinsinə mənsub olan boz rəngli dovşanlarda böyrək damarının 1 şaxəsini bağlamaqla arterial mənşəli hipertoniyaya modeli yaradılmışdır.

Toksikologiya şöbəsində təcrübəyə götürülən heyvanlarda təcrübədən əvvəl, 3,5,10 və 15 gün sonra arterial təzyiq ölçülmüş və elektrokardiogramması çəkilmişdir. Eyni zamanda göstərilən müddətdə iddiaçı tərəfindən oftalmoskopiyaya aparılaraq torlu qişada və makulyar sahə haqqında məlumat əldə edilmişdir.

Biokimya kafedrasında isə qeyd olunan müddətlərdə götürülən qanda kreatinin, sidik cövhərinin, qalıq azotun və ümumi bilirubinin miqdarı, LDH, KFK fermentlərinin isə qatılığı təyin edilmişdir. Təcrübələr başa çatdıqdan (15-ci gündə)

bioetika qaydalarına əməl etməklə heyvanlar cansızlaşdırılmış və hər iki göz enikulyasiya edilmişdir. Kicik bir tikə götürülərək morfolojiya şöbəsinə verilmişdir. Sonra torlu qişa makulyar sahə ilə birlikdə götürülərək homogenat hazırlamışdır. Homogenatda lipid peroksidləşməsi məhsullarının (H₂O₂, DK və MDA) qatılığı və antioksidant müdafiə sistemi markerlərinin (səthi yerləşən və struktur daxili yerləşən zülal SH qrupunun, katalazanın) ümumi antioksidant fəallığı təyin edilmişdir.

Morfologiya şöbəsində isə 60 gözdən götürülmüş tikələr fiksatora qoyulmuş, 10 gün sonra isə parafin blok hazırlanmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

2. Əhmədov F. – Müdafiə Nazirliyinin Baş hospitalının cərrahi şöbəsinin həkimi. Akademik Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertantı. 2020-ci ildə Elmi Tədqiqat Mərkəzinə ezam olunmuşdur.

Mövzu: “Qarın boşluğu bitişmələrinin profilaktikası”.

Hesabat ilində təcrübələr 80 baş ağ sicovul üzərində aparılmışdır.

Onların qarın boşluğunda cərrahi əməliyyat aparıldıqdan sonra əməliyyatdan 10,20,30,40,50,60 gün olmaqla hər dəfə 12 baş olmaqla cansızlaşdırılmış bitişmənin olub-olmaması müəyyən edilmişdir. Sonra isə bitişmə olan sahədən nümunə götürülərək morfolojiya şöbəsinə verilmişdir. 8 baş ağ sicovulda isə modelləşdirmə metoduna yiyələnmək üçün istifadə edilmişdir.

Morfologiya şöbəsində götürülmüş nümunələr (160 nümunə) fiksatorada işləndikdən sonra parafin bloka salınmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

3. Şirinova X. – Ümumi cərrahi xəstəliklər kafedrasının assistenti. 2021-ci ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində tədqiqat işi aparır.

Mövzu: “Biopolimerlə birləşdirilmiş L-trioksin preparatının toksikliyinə təyini”.

Hesabat ilində toksikologiya şöbəsində 60 baş ağ sican və 30 baş ağ siçovullar üzərində təcrübə aparılmışdır. AMEA-nın Qeyri-üzvü və kataliz Elmi Tədqiqat İnstitutunda sintez olunmuş bipolimerlərin və onunla birləşdirilmiş L-trioksin kompleksinin kəskin və xroniki toksikliyi öyrənilmişdir.

Tədqiqat işi başa çatmışdır.

4. Abasova S. – Daxili xəstəliklər kafedrasının fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertantı. 2021-ci ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində dissertasiya mövzusu üzrə tədqiqat işi aparır.

Mövzu: *“Qeyri-virus mənşəli hepatitlərin müalicəsində bitki mənşəli hepatoprotektorların rolunun eksperimental əsaslandırılması və klinik nəticələri”.*

Elmi rəhbər: **Biologiya elmləri doktoru, dosent R.Ə.Cəfərova.**

Hesabat dövründə toksikologiya şöbəsində 60 baş ağ siçan və 30 baş ağ siçovul üzərində bitki mənşəli hepatoprotektorun kəskin və xroniki toksikliyi öyrənilmişdir. Onun terapevtik dozası müəyyən edilmişdir.

Tədqiqat işi davam edir.

5. Məmmədova V. – Oftalmologiya kafedrasının assistenti. 2020-ci ildən kafedranın plan işinə uyğun tədqiqat işi aparır.

Mövzu: *“Qocalıq kataraktasının konservativ müalicəsinin yeni aspektləri”.*

Hesabat dövründə patoloji prosesin modelləşdirilməsi şöbəsində ___baş dovşan üzərində qocalıq kataraktı yaratmaq üçün təcrübələr aparmış, lakin patoloji prosesi modelləşdirmək mümkün olmamışdır. Morfologiya şöbəsində isə gözdən götürülmüş materiallar fiksatorada saxlanılmışdır. 50 ədəd parafin blok hazırlanmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

6. Heybatova M. – Farmakologiya kafedrasının baş laborantı. 2017-ci ildən Elmi Tədqiqat Mərkəzində fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işi üzrə tədqiqat aparır.

Mövzu: *“Diamidfosfat və Antratsiklinlər qrupundan olan bəzi sitostatiklərin dölün prenatal inkişaf dövrünə təsirinin müqayisəli farmakoloji tədqiqi”.*

Elmi rəhbər: Professor M.Qəniyev.

Hesabat dövründə morfolojiya şöbəsində təcrübə heyvanlarının daxili üzvlərindən götürülmüş nümunələr fiksasiya olunmuş və ondan 60 ədəd parafin blok hazırlanmışdır.

Tədqiqat işi başa çatmışdır.

7. Babayeva R. – İnsan anatomiyası və terminologiya kafedrasının assistenti. 2020-ci ildən Elmi-Tədqiqat Mərkəzində fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işi üzrə tədqiqat işi aparır.

Mövzu: *“Yoğun bağırsağın vegetativ sinir təchizatının normada insanda və eksperiment yolu ilə öyrənilməsi”.*

Hesabat dövründə insan yoğun bağırsağından götürülmüş nümunə fiksə edilmiş və 100 ədəd parafin blok hazırlanmışdır.

Tədqiqat işi davam edir.

III. Elmi Tədqiqat Mərkəzində planlaşdırılmış elmi tədqiqat işləri.

Elmi istiqaməti: Ətraf mühitin canlı orqanizmə təsiri və onun profilaktikası.

Mövzu: *Ətraf mühitdən asılı olaraq orqanizmdə inkişaf edən patoloji proseslər, onların patogenezinin aydınlaşdırılması və profilaktik tədbirlərin hazırlanması.*

1.Ümumi məlumat

2.Müəssisənin adı və telefon nömrəsi:

Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi Tədqiqat Mərkəzi, tel.495-30-86.

3.İşin rəhbəri: Qarayev Qalib Şalon oğlu. Elmi Tədqiqat Mərkəzinin direktoru.

4.Tədqiqatın müddəti: 2021-2025 il (5 il).

5.Mövzunun həmişəlik müəssisələri.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyası

6.Müəssisənin ünvanı:

Azərbaycan Tibb Universiteti. AZ 1007, Bakı ş. E.Qasımzadə, 14.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyası:

AZ 1065. Bakı şəhəri Akademik Şəfayət Mehdiyev küçəsi 136, “Qızıl Şərq” hərbi şəhərciyi.

2021-ci il üzrə mərhələ hesabatı

Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi işlər üzrə prorektoru, dos. R. O. Bəylərov
İşin rəhbəri: Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi Tədqiqat Mərkəzinin direktoru, əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev

R E F E R A T

Hesabat ___səhifə həcmində yerinə yetirilib, ___ şəkil və ___ ədəbiyyat istinad olunub.

Açar sözlər: Ətraf mühit, HCl buxarı, görmə funksiyası, endokrin sistemi.

İşin məqsədi: Ətraf mühitdə olan toksiki biokimyəvi maddələrlə tənəffüsün görmə üzvlərinə və endokrin sistemə təsirinin araşdırılması.

Aparatlar və usullar: Kamera, mikroanalizator, toksikoloji, biokimyəvi və neyrofizioloji üsullar.

Alınan nəticələr: HCl-turşu buxarı vasitəsilə tənəffüs orqanizmin endokrin sistemində (qalxanvari vəzi və mədəaltı funksiyasında) ciddi dəyişikliklərə səbəb olur. Görmə funksiyasında isə torlu qişada mikrosirkulyator şəbəkənin reduksiyası baş verir.

Səmərəlilik: Ətraf mühitin HCl buxarı ilə çirkləndiyi ərazidə məskunlaşmış insanları endokrin sistemində baş vermiş dəyişikliklərin profilaktikası təmin edəcəkdir.

Tədbiq edilmə sahəsi: Endokrinologiya, oftalmologiya, farmakologiya, toksikologiya, ekologiya.

Təcrübələr 120 baş heyvan üzərində (80 baş ağ sican və 40 baş ağ sicovul) aparılmışdır. Alınmış nəticələr əsasında 1 məqalə və 3 tezis nəşr edilmiş, 2 məqalə isə jurnala təqdim olunmuşdur.

Mövzunun icraçılarının siyahısı

Elmi rəhbər:

Əməkdar elm xadimi,
Professor Q.Ş.Qarayev

İcraçılar:

Professor F.İ.İbrahimli
B.e.d., dosent R.Ə.Cəfərova
Biologiya elmləri üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent S.V.Quliyeva
Professor X.İ.Həsənov
Biologiya elmləri üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent V.H.Xəlilov
Tibb üzrə fəlsəfə doktoru
F.M.Müseiyibov
Biologiya elmləri üzrə fəlsəfə

doktoru, dosent Y.B.İsmayılov
kiçik elmi işçi A.Xəlilova
Biologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
Böyük elmi işçi F.Rzayev
Tibb üzrə fəlsəfə doktoru
G.Q.Qarayeva

H E S A B A T

G İ R İ Ş

İnsan sağlamlığının qorunmasının əsas istiqamətlərindən biri ətraf mühitin stabilliyinin təmin edilməsidir. Çünki ekosistemdə yaranmış qeyri-adekvat mühit orqanizmdə gedən fizioloji prosesləri pozaraq patoloji reaksiyaların inkişafına təkan verir.

Sənayenin, kənd təsərrüfatının sürətli inkişafı yeni texnologiyaların hərbi sənayeyə tətbiqi, yeni silahların istifadəsi ətraf mühitin çirklənməsində vacib rol oynayır. Hərbi sənayenin inkişafı, hərbi konfliktlər, nüvə silahlarının sınaqdan çıxarılması atmosferin qlobal şəkildə çirklənməsi üçün real amil hesab olunur.

Ona görə də ətraf mühitin çirklənməsi tibb elmi ilə yanaşı sosial problem kimi də diqqət mərkəzində durmaqdadır.

Bu gün Qarabağ torpağının 30 il müddətində işğal altında qalması, həmin ərazidə aparılan yanğınlar və nəhayət torpaqların azad olunması uğrunda aparılan müharibə ətraf mühiti son dərəcədə yararsız hala salmışdır.

İşin məqsədi. Atmosfer havasının çirklənməsində vacib rol oynayan bir sıra biokimyəvi maddələrin endokrin sisteminə və görmə funksiyasına təsirini müəyyənləşdirmək və onların patogenezini aydınlaşdırmaq.

ƏSAS HISSƏ

İş. Atmosfer havasında zərərli maddələrin qatılığından asılı olaraq görmə funksiyasında və qalxanvari vəzin funksiyasında baş vermiş dəyişikliklərin öyrənilməsi.

Hesabat dövründə HCl buxarının canlı orqanizmə xüsusilə endokrin sisteminə və görmə funksiyasına təsirini müəyyən etmək üçün təcrübələr 120 baş heyvan üzərində aparılmışdır. 20 baş ağ siçan təcrübələrin metodunun mənimsənilməsinə sərf edilmişdir. 60 baş ağ siçan üzərində isə HCl buxarının 0,0002 mq/kub dozadan başlayaraq orqanizmə zərərli təsir maksimal və minimal dozaları müəyyən edilmişdir.

Farmakologiya şöbəsində həmin siçanların davranış reaksiyaları izlənmişdir. Müəyyən edilmişdir ki, 0,002 mq/kub HCl buxarı ilə tənəffüsə məruz qalmış ağ siçanlarda yaddaş pozulur.

Toksikologiya şöbəsində 0,002 mq/kub HCl buxarı ilə tənəffüsdən sonra ağ siçovulların ürəyin biopotensialında ritmində, arterial təzyiqdə və hemoqrammada ciddi dəyişikliklər aşkar edilmişdir.

Biokimya şöbəsində qaraciyərin, endokrinologiya şöbəsində isə qalxanvari vəzin funksional vəziyyətini əks etdirən markerlərin miqdarı təyin edilmişdir.

Morfologiya şöbəsində isə təcrübə bitdikdən sonra göz enukulyasiya qalxanvari vəz isə total çıxarılaraq damar strukturunu öyrənmək üçün preparatlar hazırlanmışdır.

Dərc olunan və ya nəşrə təqdim olunan məqalələr:

1. Qarayeva G.Q. – Silahlı qüvvələrin fəaliyyəti ilə bağlı olaraq ekoloji mühitdə baş vermiş dəyişikliklər. Ə.e.x., professor T.Ə.Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş “Təbabətin aktual problemləri - 2021” mövzusunda Beynəlxalq Elmi-Praktik konqresin materialları. 6-8 oktyabr 2021-ci il. Bakı 2021, səh.309-310.
2. Qarayeva G.Q. – Ətraf mühit və onu çirkləndirən amillər. Azərbaycan Tibb Jurnalına təqdim edilib.
3. Qarayeva G.Q. Ətraf mühiti çirkləndirən amillər və onların görmə funksiyasına təsiri. AMEA-nın Fiziologiya institutunda keçiriləcək elmi konfransa təqdim edilmişdir.

2-ci planlaşdırılmış elmi tədqiqat işi.

Elmi istiqamət: Azərbaycanın ekoloji və təbii amillərinin orqanizə təsir mexanizminin öyrənilməsi, fitopreparatları, kompleks müalicə və reabilitasiya üsullarının işlənilib hazırlanması.

Mövzu: *Azərbaycan florasına məxsus olan bəzi dərman bitkilərindən alınmış bioloji fəal maddələrin farmako-toksikoloji cəhətdən tədqiqi.*

1.Ümumi məlumat

2.Müəssisənin adı və telefon nömrəsi:

Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi Tədqiqat Mərkəzi, tel.495-30-86.

3.İşin rəhbəri: Axundov Ramiz Atalla oğlu. Professor, Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin farmakologiya şöbəsinin müdiri.

4.Tədqiqatın müddəti: 2020-2025 il.

5.Mövzunun həmişəirakçı müəssisələri: - Yoxdur.

6.Müəssisənin ünvanı:

AZ 1007, Bakı ş. E.Qasımzadə, 14.

R E F E R A T

Açar sözlər: Fitokompleks, hepatoprotektorlar.

Tədqiqatın obyektı: Yeni orijinal fitokomplekslər, eksperimental heyvanlar (ağ siçanlar, ağ siçovullar).

İşin məqsədi: Hepatobiliyar patologiya modeli fonunda Azərbaycan florası əsasında fitokomplekslərin hepatoprotektor və antimikrob xassələrini müəyyənləşdirmək.

Aparatlar və üsullar: Farmakoloj, toksikoloji, biokimyəvi və mikrobioloji metodlar, ekstrasiya üsulu ilə alınan dərmanlar.

Alınan nəticələr: Keçibuynuzu bitkisindən alınan qalen preparatlar alınmış, onun antimikrobioloji təsirə malik olması müəyyən edilib (Mikrobiologiya və immunologiya kafedrasında). Hepatoprotektor xüsusiyyəti aşkar edilib.

Səmərəlilik: Hepatobiliyar sistemdə baş vermiş patoloji proses fitokomplekslə tənzimlənir.

Tətbiq edilmə sahəsi: Farmakologiya, hepatologiya.

Təcrübələr 105 baş heyvan üzərində aparılmışdır.

Mövzunun iştirakçıları.

Elmi rəhbər:

İcraçılar:

Professor P.A.Axundov

Biologiya elmləri doktoru,

dosent R.Ə.Cəfərova

Dosent V.H.Xəlilov

Dosent F.O.Rəcəbova

Dosent Ş.H.Qasimov

Dosent Ş.H.Qasimov

Dosent T.Ə.Eyvazov

Biologiya elmləri üzrə fəlsəfə.

doktoru, R.İ.İbrahimov

Dosent A.T.İsmayılova

Kimya üzrə fəlsəfə doktoru,

Kiçik elmi işçi S.C.Rzayeva

İş: Azərbaycan florası əsasında hazırlanmış fitokompleksin hepatoprotektor təsirinin tədqiqi.

Mərhələ: *Keçibuynuzu toxumlarından ekstraktın alınma texnologiyası, onların antioksidant və hepatoprotektor xassəsinin öyrənilməsi.*

Oktyabr-noyabr aylarında keçibuynuzu yığılmış bir neçə gün 20-22⁰S temperaturda saxlandıqdan sonra termostatda 40⁰S temperaturda 1 həftə

müddətində tam qurudulmuşdur. Toxumlar üyüdülmüş və qabığı ayrılmışdır. Qabıqdan su ekstraktı, toxum rüşeymdən isə su, spirt və yağ ekstraktı alınmışdır.

Biokimya şöbəsində su ekstraktının antioksidant xüsusiyyəti öyrənilmiş və antioksidant təsiri müəyyən edilmişdir.

Hepatoprotektor təsirini müəyyən etmək üçün tetralor metanla qaraciyərdə toksiki hepatit modeli yaradılmışdır. Onlara 10 gün ərzində 100 mq/kq dozada keçibuynuzu ekstraktı verilmişdir. Müəyyən edilmişdir ki, ekstraktın təsirindən qanda qaraciyər markerlərinin qatılığı əhəmiyyətli dərəcədə azalmışdır.

Beləliklə, qaraciyərin patologiyası fonunda keçibuynuzu ekstraktı qaraciyərdə qlütation ehtiyatının azalmasının qarşısını aldığı üçün qaraciyərin toksiki zədələnmə ehtimalını azaldır. Eyni zamanda fibrozun inkişafını ləngitməklə kupfer hüceyrələrinin proleferasiya ehtimalını azaldır.

2-ci mərhələ: Meksidol və palladium əsasında sintez olunmuş kompleks birləşmənin toksokoloji və farmakoloji xüsusiyyətləri.

Kompleks birləşmə Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin bioloji fəal maddələr sintezi şöbəsində sintez olunmuşdur.

Toksikologiya şöbəsində kompleks birləşmənin Spirman-Kerbera metodu ilə siçanlar üzərində LD50 təyin edilmiş və müəyyən edilmişdir ki, optimal doza 385 mq/kq-a bərabərdir.

Tədqiqatın əsasında dərc olunmuş elmi işlər:

1. Axundov R.A., Qasimov Ş.H., Eyvazov T.Ə., Hacıyeva G.Y. Keçibuynuzunun (*Qrediçia triacanthos* L) toxumlarından alınmış su ekstraktının bioloji fəallığının öyrənilməsi. Ə.e.x., prof.T.Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş “Təbabətin aktual problemləri-2021” mövzusunda elmi-praktik beynəlxalq konqresin materialları. Bakı 2021, s.278-279.
2. Магеррамова Н.Ф. Современные химиотерапевтические средства с низкой токсичностью.//Azərbaycan Təbabətinin müasir nailiyyətləri, 2021, № 1, s.164-169.
3. Магеррамова Н.Ф. Влияние комплексного соединения палладия с мексидолом на показатели лейкоцитов крови экспериментальных животных //Sağlamlıq 2021, № 2, çapa qəbul olunub.

IV. Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin əməkdaşlarının rəhbərliyi altında yerinə yetirilən dissertasiya işləri.

1. **Qasımova S.V.** – Ailə Təbabəti kafedrasının assistenti.
Mövzunun adı “Dərman hepatitlərinin müalicə və profilaktikasında fitoterapiyanın rolu”.
Elmi rəhbəri: Biologiya elmləri doktoru, dos.R.Ə.Cəfərova.

- Tədqiqat işi başa çatmış və ilkin müzakirəyə təqdim olunmuşdur.
2. **Məhərrəmov N.F.** – Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin fəlsəfə doktorluğu proqramı üzrə dissertantı.
Mövzunun adı: *“Palladium və meksidol əsaslı yeni kompleks birləşmənin toksikoloji və farmakoloji tədqiqi”*.
Elmi rəhbər: Biologiya elmləri doktoru, dos.R.Ə.Cəfərova.
Tədqiqat işi başa çatmış, dissertasiya işi yazılmaq üzrədir.
 3. **Abbasova S.A.** – Daxili xəstəliklər kafedrasının fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertantı.
Mövzunun adı: *“Qeyri-virus hepatitlərin müalicəsində bitki mənşəli komponentlərin hepatoprotektor rolunun eksperimental və ilkin kliniki tədqiqi”*.
Elmi rəhbər: Tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent X.İ.Qurbanova.
Elmi məsləhətçi: Biologiya elmləri doktoru, dos.R.Ə.Cəfərova.
Tədqiqat işi davam edir.
 4. **Bağirov İ.M.** – Biokimya kafedrasının elmlər doktoru proqramı üzrə dissertantı.
Mövzunun adı: *“Palladium və meksidol əsasında alınmış yeni kompleks birləşmənin qaraciyərin pozulmuş metabolizminə və antioksidant statusuna təsirinin biokimyəvi əsaslandırılması”*.
Elmi məsləhətçilər: 1.Biokimya kafedrasının professoru A.M.Əfəndiyev.
2.Biologiya elmləri doktoru, dosent R.Ə.Cəfərova.
Tədqiqat işi davam edir.
 5. **Mehrəliyev O.Ş.** – Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin elmlər doktoru proqramı üzrə əyani doktorantı.
Mövzunun adı: *“Döş qəfəsi limfa dövrəsinin disfunksiyasının aritmiyanın patogenezinə rolu və onların tənzimlənməsi”*.
Elmi məsləhətçi: Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev.
Tədqiqat işi davam edir.
 6. **Abdinov E.Ə.** – II cərrahi xəstəlikləri kafedrasının assistenti. Elmlər doktoru dissertasiyası üzrə tədqiqat işi aparır.
Mövzunun adı: *“Bariatik əməliyyatdan sonrakı dövrdə qaraciyər və mədəaltı vəzin morfofunksional vəziyyəti”*.
Elmi məsləhətçilər: 1.Professor S.İ.Hadiyev.
2. Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev.
Dissertasiya yazılır.
 7. **Şolan R.F.** – Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin elmlər doktoru proqramı üzrə dissertantı.

Mövzunun adı: *“İnterstisial sistitin modelləşdirilməsi, onun etiopatogenezdə multifaktorial amillərin araşdırılması və diaqnostik biomarkerlərin rolunun öyrənilməsi”.*

Elmi məsləhətçilər: Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev.
Dissertasiya işi başa çatmış və ilkin müzakirədən keçmişdir.

8. **Mirzəyev M.İ.** – Patoloji anatomiya kafedrasının assistenti. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işi üzrə tədqiqat aparmışdır.

Elmi rəhbərlər: 1.Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev.
2.Professor Ə.B.Həsənov.

Dissertasiya işi tamamlanaraq ilkin müzakirədən keçmişdir.

V. Ekspertiza işi.

1. Əməkdar elm xadimi, professor Q.Ş.Qarayev.

- 1) Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının tibb və əczaçılıq elmləri üzrə ekspert şurasının sədr müavini.
- 2) Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tibbi Şurasının üzvü.
- 3) Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi yanında Farmakologiya Şurasının üzvü.
- 4) Azərbaycan Tibb Universitetinin böyük elmi şurasının üzvü.
- 5) İctimai Sağlamlıq elmi şurasının üzvü.
- 6) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının sədridir.

2. Biologiya elmləri doktoru, professor Axundov R.A.

- 1) Patoloji fiziologiya, biokimya və farmakologiya ixtisasları üzrə dissertasiya müdafiəsi şurasının üzvüdür.
- 2) İctimai Sağlamlıq fakültəsinin elmi şurasının üzvüdür.
- 3) ATU-nin Tibbi biologiya və genetika kaf. baş laborantı Həşimova Aysel Rafiq “Abşeron yarımadasının urbanlaşmış ərazilərinin müasir herpetofaunası” (elmi rəhbər prof.Canbaxış Ə.Nəcəfov) mövzusunda b.ü.f.d. adı almaq üçün işin ilkin müzakirəsinə sədrlik etmişdir. (02.04.2021 əmr, keçirilib online 27.04.2021).
- 4) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə Problem komissiyasının üzvü.
- 5) ATU-nun dissertasiya dair ilkin sənədlərin yoxlama komissiyasının üzvüdür.

3. Biologiya elmləri doktoru, dosent – Cəfərova R.Ə.

- 1) Patoloji anatomiya, biokimya və farmakologiya ixtisasları üzrə dissertasiya müdafiəsi şurasının elmi katibidir.
- 2) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvüdür.
Aşağıdakı dissertasiya işlərinə rəy vermişdir.

1. **Şükürova Aytən Sadiq qızının** “Phlomis (Odotu) cinsinə aid növlərin

farmakoqnostik öyrənilməsi” mövzusunda 34.00.02 –“Əczaçılıq kimyası, farmakoqnoziya” ixtisasında əczaçılıq üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi dissertasiya işinə rəy.

2. **Paşayeva Sara Ağakışi qızının** “Hamar güyəne (Polygonatum glaberrimum C.Koch) saponinlərinin kimyəvi-toksikoloji tədqiqi” – mövzusunda 3400.02 – “Əczaçılıq kimyası, farmakoqnoziya” ixtisasında əczaçılıq üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi dissertasiya işinə rəy.
3. **Emilya Zakir qızı Balayevanın** 34.00.02 - “Əczaçılıq kimyası və farmakoqnoziya” ixtisasında əczaçılıq üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün “Kalinol plus və Faqolin preparatlarının yüksək effektiv maye xromatoqrafiya ilə təyin üsulunun işlənilib hazırlanması və validasiyası” mövzusunda təqdim etdiyi dissertasiya işinə rəy.
4. **ATU-nun 1-ci cərrahi xəstəliklər kafedrasının doktorantı Xatirə Novruzəli qızı Şirinova** tərəfindən təqdim edilmiş biopolymer və onun əsasında hazırlanmış yeni biopolimerlə birləşdirilmiş Levotiroksinə aid toksikoloji ekspertizanın rəyi.
5. AMEA-nın akademik Y.M. adına Neft kimya prosesləri institutu ilə 2016-cı ildə bağlanmış elmi əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən həmin institut tərəfindən təqdim edilmiş “Aquakristal B formulu”, ionsuzlaşdırılmış su, aromatizatorlardan və piqmentlərdən hazırlanmış bütün növ səthlərin dezinfeksiyası və təmizlənməsi üçün “BioSanis” çox təyinatlı dezinfeksiyaedici vasitəyə aid toksikoloji ekspertizanın rəyi.
6. Beauty revolution istehsalı olan Hyukux Antiaging 15 mq preparatına aid toksikoloji ekspertizanın rəyi.

4 Professor İbrahimli F.İ. -

- 1) Patoloji fizioterapiya, biokimya və Farmakologiya ixtisasları üzrə dissertasiya müdafiyyəsi şurasının üzvü.
- 2) ATU-nun lokoal bioetika komitəsinin üzvü.
- 3) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvü.

5.Dosent Quliyeva S.V.

- 1) Azərbaycan Tibb Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən ED 2.07. dissertasiyası müdafiyyəsi şurasının üzvü
- 2) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvü;
- 3) Nigar Vəli qızı Məlikovanın 2406.02 “Biokimya” sahəsində biologiya üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi “Metabolitik sindrom fonunda gedən müxtəlif mənşəli ürək-damar sistemi xəstəlikləri zamanı qanın biokimyəvi göstəricilərinin müqayisəsi tədqiqi” mövzusunda dissertasiya işinin aftoreferatına rəy.

6.Dosent İsmayılov Y.B.

- 1) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvü.

- 2) AMEA-nın Akademik A.Qarayev adına Fiziologiya institutunun nəzdində fəaliyyətdə olan insan və heyvan fiziologiyası ixtisası üzrə müdafiə şurasının üzvü.
- 3) ATU-da patofiziologiya, Biokimya və farmakologiya ixtisasları üzrə fəaliyyət göstərən müdafiə şurası seminarının üzvü.
- 4) ATU-nun Həmkarlar İttifaqı komitəsinin üzvü.

7. Professor Həsənov X.İ.

- 1) Vilayət Sabir oğlu Məmmədov – Lantanoidlərin qarışıq kationlu sulfidləri əsasında lüminisent fazaların alınması, onların fiziki–kimyəvi və termodinamik xassələri – dissertasiya işinin avtoreferatına rəy vermişdir.
- 2) Fətullayeva Pərizad Əmrulla qızının –Reduksiya olmuş əsasları ilə metal komplekslərinin quruluşu, xassələri və oksidləşmə reaksiyalarının tədqiqi. Doktorluq dissertasiyasına opponent olmuşdur.

8. Dosent Rəcəbova F.O.

- 1) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvü.
- 2) Patoloji fiziologiya, biokimya və farmakologiya ixtisasları üzrə dissertasiya şurası seminarının üzvü.

9. Dosent İsmayılova A.T.-

- 1) Patoloji fiziologiya, biokimya və farmakologiya ixtisasları üzrə dissertasiya şurası yanında seminarın üzvü.
- 2) ATU-nun nəzəri elmlər üzrə problem komissiyasının üzvü.

10. Tibb üzrə fəlsəfə doktoru R.C.Kərimova.

- 1) Rəşad Fərhad oğlu Şolanın “İntersistiol sistitin ağırlı sidik kisəsi sindromunun modelləşdirilməsi etiopatogenezində multifaktorial amillərin araşdırılması və diaqnostik biomarkerlərin rolunun öyrənilməsi” mövzusunda patofiziologiya və Urologiya ixtisaslarında elmlər doktorluğu dissertasiyasının ilkin müzakirəsində resenzzent olmuşdur.
- 2) Bədəlova Aytac Tahir qızı “Şəkərli diabet və onun damar ağırlaşmalarının müalicəsində fitoterapiyanın əhəmiyyəti” mövzusunda Patofiziologiya və şüa diaqnostikası ixtisaslarında fəlsəfə doktoru dissertasiyasının ilkin müzakirəsində resenzzent olmuşdur.
- 3) Mirzəyev Mirhafiz İbrahim oğlu “Qaraciyər reperfuziya sindromunun törətiyi morfoloji, biokimyəvi dəyişikliklər və onların patogenezində antioksid müdafiə sisteminin rolu” mövzusunda patofiziologiya və patoanatomiya ixtisasları üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiyasının ilkin müzakirəsində resenzzent olmuşdur.

11. Biologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Vəlieva Z.Y.

- 1) Nuranə Fazil qızı Lətifovanın “Diabet mənşəli qlomerulpatiyaların bəzi patokimyəvi xüsusiyyətləri” mövzusunda fəlsəfə doktoru dissertasiyasının avtoreferatına rəy vermişdir.

VII. Çap olunan elmi işlərin siyahısı.

1. İbrahimov R.İ. Axundov R.A. Heyvanlarda davranış reaksiyalarına əsasən ekotoksikantların neyrotoksikliyinə öyrənilməsi. Metodik vəsait, ATU, Bakı, 2020, s. 3-35.
2. R.A.Axundov, Ş.H.Qasimov, T.Ə.Eyvazov, G.Y.Naciyeva. Qrediçia triacanthos L. (Keçibuynuzun) toxumlarından alınmış su ekstraktının bioloji fəallığın çöyrənilməsi. Tamerlan Əliyeva həsr olunmuş konfransı, 2021, çapda.
3. Р.Э.Джафарова, С.Т.Гулиева., Ханум Айдын кызы, Ф.Д.Гусейнова, А.А.Алиев. Методы моделирования различных видов экспериментального гепатита для фармакологических исследований. Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri, 2020, №1.с.159-164.
4. Р.Э.Джафарова, Г.Абыев, Г.А.Гусейнова, Ш.М.Полухова, Ханум Айдын кызы, А.Н.Алиев. Возможности повышения сопротивляемости организма в условиях агрессивной внешней среды. Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri, 2021, №3.с. в печати.
5. N.C.Ağayeva, F.H.Rzayev, E.K.Qasimov. Nanohissəciklərin əlvan foreldə (Oncorhynchus mykiss Walbaum, 1972) toplanmasının ultrastruktur xüsusiyyətləri // Gənc Alim və Mütəxəssislərin İkinci Beynəlxalq Elmi Konfransı. Bakı, 2020, s.275-276.
6. Zhvania Mzia, Gogokhia Nina, Tizabi Yousef, Japaridze Nadezhda, Pochkidze Nino, Lomidze Nino, Rzayev Fuad, Gasimov Eldar. Behavioral and neuroanatomical effects on exposure to White noise in rats // Neuroscience Letters 728 (2020) 134898

- <https://doi.org/10.1016/j.neulet.2020.134898>**Impact Factor: 2,173 (Web of Science).**
7. Ismat S. Ahmadov, Mahammadali A. Ramazanov, Eldar K. Gasimov, Fuad H. Rzayev, Solmaz B. Veliyeva The Migration Study of Nanoparticles from Soil to the Leaves of Plants. [Biointerface Research in Applied Chemistry](#). Volume 10, Issue 5, 2020, 6101 – 6111 <https://doi.org/10.33263/BRIAC105.61016111>(Web of Science, Scopus).
 8. Qasimov E., Rzayev F., Əlibəyov M., Əliyərbəyova A., İsrafilova S. Kriptorxizm zamanı xaya sükəninin qidalanmasında iştirak edən arteriolaların və əzələvi venulaların strukturlarında baş verən dəyişikliklərin morfoloji xarakteristikası. İşıq və elektron mikroskopik tədqiqat // Təbiət və elm (təbiət elmləri üzrə aylıq beynəlxalq jurnal). 2020, №01/02, s. 4-12. DOI: 10.36719/AEM/2020/02/4-12
 9. Nahida Khangulu Aliyeva, Durna Rafael Aliyeva, Saftar Yusuf Suleymanov, Fuad Huseynali Rzayev, Eldar Kochari Gasimov, Irada Mammad Huseynova. Biochemical properties and ultrastructure of mesophyll and bundle sheath thylakoids from maize (*Zea mays* L.) chloroplasts // Functional Plant Biology <https://doi.org/10.1071/FP20004>**Impact Factor: 2.327(Web of Science).**
 - 10.Рзаев Ф.Г., Сеидбейли М.И., Магеррамов С.Г., Гасымов Э.К. Формы и ультраструктурные особенности латеральных крыльев гельминта *Trichostrongylus tenuis* Mehlis, 1846 (Nematoda: Trichostrongylidae) // Вестник Харьковского Национального Университета им. В.Н. Каразина, серия Биология, 2020, вып. 34, с. 112-119. <https://doi.org/10.26565/2075-5457-2020-34-12>(Web of Science).

11. Seyidbəyli M.İ., Rzayev F.H., Qasimov E.K. *Trichostrongylus tenuis* Mehlis, 1846 (Nematoda: Trichostrongylidae) helmintinin orqan və toxumalarının ultrastruktur xüsusiyyətləri / “Ekologiya və Həyat fəaliyyətinin mühafizəsi: nailiyyətlər, problemlər” Res. Elmi Konf. Mat-ri. Sumqayıt, 2020, s. 159-163.
12. Giorgi Lobzhanidze, Nadezhda Japaridze, Tamar Iordkipanidze, Fuad Rzayev, Derrick MacFabe, Mzia Zhvania. Behavioral and Brain Ultrastructural Changes Following Systemic Administration of Propionic Acid in Adolescent Male Rats. Further Development of a Rodent Model of Autism // International Journal of Developmental Neuroscience. 2020; 00:1–18. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/jdn.10011>
Impact factor 2,367(Web of Science)
13. Garibli A., Suleymanov T., Kerimov Y., Gasimov E., Rzayev F. Diagnostic signs of morphological and anatomical structure of *Medicagofalcata* L. raw materials // Ukrainian Biopharmaceutical Journal, 2020, No. 3 (64), 51-57.
14. Nargiz J. Agayeva, Fuad H. Rzayev, Eldar K. Gasimov, Chingiz A. Mamedov, Ismat S. Ahmadov, Narmina A. Sadigova, Ameer Khusro, Naif Abdullah Al-Dhabi, Mariadhas Valan Arasu. Exposure of rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss*) to magnetite (Fe₃O₄) nanoparticles in simplified food chain: Study on ultra-structural characterization // Saudi Journal of Biological Sciences, [Volume 27, Issue 12](#), December 2020, Pages 3258-3266. <https://doi.org/10.1016/j.sjbs.2020.09.032> (**Web of Science, Scopus, PubMed**) **Impact Factor: 2,8 (Q1)**
15. Сеидбейли М.И., Рзаев Ф.Г., Гасимов Э.К. Ультроструктурные особенности кожно-мышечного мешка гельминта *Trichostrongylus tenuis* (Mehlis, 1846) (Nematoda: Trichostrongylidae) // Паразитология,

- 2020, том 54, № 5, с. 402–412. DOI: 10.31857/S123456780605003X
(Web of Science)
16. Mzia Zhvania, Nino Lomidze, Yousef Tizabi, Nadezhda Japaridze, Nino Pochkhidze, Fuad Rzayev, Eldar Gasimov. Age-related behavioral and ultrastructural changes in the rat amygdala. *Developmental Neurobiology* 2020;00:1–10 <https://doi.org/10.1002/dneu.22788> **Impact Factor: 3,9 (Q1) (Web of Science)**
17. Насиров А.М., Ибрагимова Н.Э., Рзаев Ф.Г. Микроспоридии – агенты биологической борьбы против кровососущих комаров // *Advances in Biology & Earth Sciences*. Vol.5, No.3, 2020, pp.193-200.
18. Seyidbəyli M.İ., Məhərrəmov S.H., Qasimov E.K., Rzayev F.H. *Trichostrongylus tenuis* Mehlis, 1846 (Nematoda: Trichostrongylidae) nematodunun orqan və toxumalarına *in vivo* şəraitində qatli solmazçıçək bitkisinin təsirinin ultrastruktur xüsusiyyətləri. *Naxçıvan Dövlət Universitetinin Elmi Əsərləri, Təbiət və Tibb elmləri seriyası*, 2020, № 3 (104), 218-226.
19. Şolan R.F., Qasimov E.K., Rzayev F.H. Eksperimental interstisial sistit modeli yaradılmış heyvanlarda sidik kisəsinin selikli qişasının subepitelial qatında törənən ultrastruktur dəyişikliklər. *ATJ*, 2020, №4, 96-106 DOI: 10.34921/amj.2020.4.014 (**Scopus**)
20. Шадлинская Р.В., Гасимов Э.К., Рзаев Ф.Г. Некоторые итоги светооптического и электронно-микроскопического изучения элементов собственной пластинки слизистой оболочки свободной части десны у больных с большой β – талассемией. *ATJ*, 2020 (xüsusi buraxılış), 114-121.

- 21.Əlibəyov M.A., Qasimov E.K., Rzayev F.H., Mehrəliyeva G.Ə. Kriptarxizm zamanı xaya sükanının struktur elementlərinin bio- və histkimyəvi xarakteristikası. ATJ, 2020 (xüsusi buraxılış), 13-18.
- 22.A.M. Nasirov, E.K. Gasimov, N.E. Ibrahimova, F.H. Rzayev Pathomorphological changes in the larvae cells of blood-sucking mosquitoes (*Aedes caspius* Pallas, 1771) affected by parasitizing microsporidium *Amblyospora* (=Thelohania) *opacita* Kudo, 1922 // The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series “Biology”, 2020, 35, 101–109 DOI: 10.26565/2075-5457-2020-35-11 (**Web of Science**)
- 23.Seyidbəyli M.İ., Rzayev F.H., Qasimov E.K., Nəsirov Ə.M. *Trichostrongylus tenuis* nematoduna daziotu bitkisinin (in vivo) təsirinin ultrastruktur xüsusiyyətləri // Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri. 2020, № 56, s. 208-218.
- 24.Nəsirov Ə.M., İbrahimova N.E., Rzayev F.H. Ağcaqanad sürfələrinin mikrosporidilərlə yoluxmasının mövsümi dinamikası // Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri. 2020, № 56, s. 228-232.
- 25.Керимли Э.Г., Гасымов Э.К., Серкерев С.В., Керимов Ю.Б., Рзаев Ф.Г., Мурадова С.А., Исрафилова С.А. Изучение состава эфирного масла *Achillea nobilis* L. и его антибактериальное влияние на изменение ультраструктуры клеток *Staphylococcus aureus* // Химия растительного сырья. 2021. №1. С. 93–104. DOI:10.14258/jcprm.2021017446. (**Scopus**)
- 26.Qasimov E.K., Rzayev F.H., Ələkbərova S.Ə., Nəsirov M.Y., İsrailova S.Ə. Eksperimental mexaniki sarılıq zamanı hepatositlərdə baş verən dəyişikliklərə reamberinin (meglumine sodium succinate) təsiri. Işıq və elektron mikroskopik tədqiqat. ATU-nun yaradılmasının 90,

- Azərbaycanda ali əczaçılıq təhsilinin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş “Əczaçılığın müasir problemləri” mövzusunda V Beynəlxalq elmi konqresin materialları. Bakı, 2021, s. 301-307.
- 27.Lomidze, N., Zhvania, M. G., Tizabi, Y., Japaridze, N., Pochkhidze, N., Rzayev, F., & Lordkipanidze, T. Aging affects cognition and hippocampal ultrastructure in male Wistar rats. *Developmental Neurobiology*, (2021), 1–14. <https://doi.org/10.1002/dneu.22839> **Impact Factor: 3,9 (Q1) (Web of Science)**.
- 28.Rzayev F.H., Gasimov E.K. Ev su quşlarında parazitlik edən tikanbaşıların (Acanthocephala) sistematik icmalı. “TİBB ELMİNİN ƏSASLARI” mövzusunda I Beynəlxalq Elmi Konfransın materialları, 2021, s. 4-13. DOI: <https://www.doi.org/10.36719/2707-1146/2021/01/01>
- 29.İlahə Hasanova, Eldar Gasimov, Fuad Rzayev, Elman Həjiyev, Gonça Eyvazova, Məhərrəm Şəliyev, Aytaj Məhdiyeva, Nüşabə Aliyeva, Yusif Yusifov, Hikmət İsmayilov, Həji Vəhid Akhundzadə, Zöhrab Ağhaməliyev, Sarvinaz Həjiyeva, Pərvənə Hüseynova. PEG-assisted controlled precipitation of calcium hydroxide and calcium carbonate nanostructures for cement reinforcement. *Materials Chemistry and Physics*, 2021,<https://doi.org/10.1016/j.matchemphys.2021.124865>(**Web of Science**) **Impact Factor: 4,00**
- 30.Rzayev, F. H., Nasirov, A. M., & Gasimov, E. K. (2021). A systematic review of tapeworms (Plathelminthes, Cestoda) of domestic ducks (Anas platyrhynchos dom.). *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 12(2), 353–361. doi:10.15421/022148(**Web of Science**)
- 31.Kamala K. Badalova, Eldar K. Gasimov, Gayibverdi B. İskandarov, Eldar A. Garayev, Fuad H. Rzayev. Study of the Liver Structural

- Elements' changes caused from Toxic Effects of copper ions by electron microscope. International Conference on Toxicology And Applied Pharmacology. Malvern, USA, 2021, p. 38.
- 32.Rzayev F.H. Cestodes (Plathelminthes: Cestoda) of domestic waterfowl. *Advances in Biology & Earth Sciences*, Vol.6, No.2, 2021, pp.133-141. (AGRIS)
- 33.Şolan R.F. Müasir dövrdə ağırlı sidik kisəsi sindromunun diaqnostik kriteriyaları, *Azərbaycan Allergologiya və Klinik İmmunologiya Jurnalı*, Cild 6; № 1, 2018, 30-37
- 34.Шолан Р.Ф., Гараев Г.Ш., Насруллаева Г.М. Интерстициальный цистит: синдром болезненного мочевого пузыря. *Казанский Медицинский Журнал*, 2018, 99, №1, 84-91. DOI : 10.17816/KMJ2018-084
- 35.Sholan R. The level of nerve growth factor in blood and urine in rabbits in experimental models of interstitial cystitis/painful bladder syndrome , ESSIC 2019, Netherlands, Amsterdam, 5-7 december, 2019
- 36.Sholan R. Epidermal growth factor and its association with tissue cells in experimental interstitial cystitis/painfull bladder syndrome , SUFU 2020 winter meeting, 25-29 february, Scottsdale, USA
- 37.Шолан Р.Ф. Сравнительная оценка уровня фактора роста нервов в экспериментальных моделях интерстициального цистита/синдрома болезненного мочевого пузыря. *Экспериментальная и Клиническая Урология*. 2019. №3,178-181 DOI: 10.29188/2222-8543-2019-11-3-178-181
- 38.Шолан Р.Ф. Уровень эпидермального фактора роста и его связь с лейкоцитами и тучными клетками при экспериментальном интерстициальном цистите/синдроме болезненного мочевого

- пузыря. Вестник урологии. 2019;7(4):20- 28. doi :10.21886/2308-6424-2019-7-4-20-28
- 39.Шолан Р.Ф. Уровень фактора роста нервов и его связь с содержанием лейкоцитов и тучных клеток при экспериментальном интерстициальном цистите/синдроме болезненного мочевого пузыря // Урологические ведомости. 2019. Т. 9. № 3. С. 5–11. doi :10.17816/uroved935-11
- 40.Sholan R. Biomarkers and Cellular Infiltration of the Bladder in Interstitial Cystitis/Bladder Pain Syndrome. J UrolSurg 2020; 7(3): 232-237
- 41.Sholan R. Evaluation of the Proliferation Markers in Interstitial Cystitis/Bladder Pain Experimental Model. Med Bull Haseki 2020;58:162-168. DOI: 10.4274/haseki.galenos.2020.5683
- 42.SholanR.Infiltration of Lymphocytes and Mast Cells to Bladder Tissues in Experimental Models of Interstitial Cystitis/Bladder Pain Syndrome. Nephro-Urology Monthly (Nephro and Urology Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran), 2020; 12(1): e100205. doi: 10.5812/numonthly.100205
- 43.Sholan R. Clinical manifestations and results of cystoscopy in women with interstitial cystitis/bladder pain syndrome. North ClinIstanb. 2020; 7(3): 1-8. DOI: 10.14744/nci.2020.23245
- 44.Шолан Р.Ф. Диагностическое значение фактора роста нервов и С-реактивного белка у пациентов с интерстициальным циститом / синдромом болезненного мочевого пузыря. Урологические ведомости.— 2020. — Т. 10. — No 1. — С. 61–66. doi :10.17816/uroved10161-66

- 45.Шолан Р.Ф Оценка взаимодействия фактора роста нервов и тучных клеток при интерстициальном цистите/синдроме болезненного мочевого пузыря в эксперименте. Урология, 2020. №2, с.35-38..doi: 10.18565/urology.2020.2.00-00
- 46.Шолан Р.Ф. «Нейроиммунные межклеточные взаимоотношения в мочевом пузыре при интерстициальном цистите/синдроме болезненного мочевого пузыря» // Медицинская иммунология, 2020. Т. 22, № 5. С. 879-886. doi: 10.15789/1563-0625-RBU-2001 Шолан Р.Ф. Особенности иммунопатогенеза интерстициального цистита/синдрома болезненного мочевого пузыря. Иммунология. 2020; 41 (3): 274–279. DOI: 10.33029/0206-4952-2020-41-3-274-279
- 47.Шолан Р.Ф., Гасымов Э.К. Электронно-микроскопическая характеристика слизистой оболочки мочевого пузыря при интерстициальном цистите/синдроме болезненного мочевого пузыря в эксперименте. Урология 2020. № 4, с 14-17 doi : 10.18565/urology.2020.4.14-17
- 48.Шолан Р.Ф. Клеточные элементы собственной пластинки слизистой оболочки мочевого пузыря в экспериментальных моделях интерстициального цистита (синдрома болезненного мочевого пузыря). Цитология, 2020, том 62, № 9, с. 769–774 doi: 10.31857/s0041377120090072
- 49.Шолан Р.Ф. Результаты патоморфологического анализа стенки мочевого пузыря при интерстициальном цистите или синдроме болезненного мочевого пузыря в эксперименте// Морфологические ведомости.- 2020.- Том 28.- № 4.- 441-446 doi :10.20340/mv-mn.2020.28(4)

- 50.Şolan R.F. İnterstisial sistit/ağrılı sidik kisəsi sindromu zamanı sinirklərin böyümə faktorunun və epidermal böyümə faktorunun səviyyələrinin eksperimental modellərdə öyrənilməsinin nəticələri, Tibb və Elm Jurnalı, № 3 (21) 2020, 38-47
- 51.Şolan R.F. Eksperimentdə interstisial sistit (ağrılı sidik kisəsi sindromu) zamanı sidik kisəsi selikli qişasının özəl lövhəciyinin hüceyrə elementləri, Sağlamlıq № 5, 2020, 135-140.
- 52.Şolan R.F. , Qasimov E.K., Rzayev F.H. Eksperimental interstisial sistit modeli yaradılmış heyvanlarda sidik kisəsinin selikli qişasının subepitelial qatında törənən ultrastruktur dəyişikliklər. Azərbaycan Tibb Jurnalı, № 4,2020, 96-106, doi: 10.34921/amj.2020.4.014
- 53.Şolan R. İnterstisyel Sistit / Ağrılı Mesane Sendromu Olan Kadınların Serumunda Nerve Growth Factor Ve C-Reaktiv Proteinin Korelasyonu, TJOD 2020, Online sempozyum, Türkiyə Cümhuriyyəti , 4-6 aralık 2020
- 54.Şolan R.F., Səfixanova X.M. Eksperimentdə interstisial sistit/ağrılı sidik kisəsi sindromu zamanı sidik kisəsinin selikli qişasının epitelinin xarakteristikası. Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri, № 4,2020, 69-73
- 55.Sholan R.(2017). General Urology : İnterstitial Cystitis : Practical Recommendations For Treatment. Rane A, Turna B, Autorino R, Rassweiler J. Practical Tips In Urology (95-99). London: Springer .
- 56.Həsənlı N.S., Həsənlı E.Y., Vəliyeva Z.Y. Çıxmayan ortodontik aparatlarla müalicə zamanı marginal paradontun vəziyyəti. Bakı 2020, Sağlamlıq, cild 25, №1, səh.88-92.
- 57.Рзакулиева Д.М., Ибрагимов Р.И., Исмаилов Ю.В., Велиева З.Я., Алекперова М.Г., Салимли Т.А. Сравнительная оценка иммунореактивности белых крыс при гипотиреозе и атеросклерозе.

- Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi, Azərbaycan Tibb Universitetinin yaradılmasının 90, Azərbaycanda Ali Əczaçılıq Təhsilinin 80 illik yubileyinə həsr edilmiş “Əczaçılığın müasir problemləri” mövzusunda Beynəlxalq Elmi konqresin materialları. Bakı 2021, əh.329-330.
- 58.Ибрагимов Р.И., Велиева З.Я., Исмаилов Ю.В., Алекперова М.Г., Салимли Т.А. Влияние тяжелых металлов (Ni Cl₂ и Cd SO₄) на иммунореактивность организма белых крыс при экспериментальном атеросклерозе. Azərbaycan Təbabətinin nailiyyətləri. Bakı 2021, №3, səh. 75-79.
- 59.İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A.Eksperimental yaradılmış hipotireoz modeli şəraitində hipotalamo-hipofizar-cinsiyyət vəzi sisteminin fəallığının dəyişməsi.Azərbaycan Tibb Universitetinin yaradılmasının 90 illik yubileyi. Bakı 2020, səh.336.
- 60.Cəfərova Q.K., İsmayılov Y.B., Qarayeva S.Q., Səlimli T.A.Toksik stressin neyroendokrin sistemə təsiri.Azərbaycan Tibb Universitetinin yaradılmasının 90 illik yubileyi. Bakı 2020, səh.332-333.
- 61.Qarayev Q.Ş., İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Qarayeva S.Q., İsgəndərova Z.S., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A.The effect of heavy metal on the hormone-mediator status in functional deficiency of the thyroid gland.International euroasia congress on Scientific Researches and Recent Trends VII. 2020, Book of full Texts, Volume – III, səh.709-720.
- 62.Qarayev Q.Ş., İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Qarayeva S.Q., İsgəndərova Z.S., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A.The effect of heavy metal on the hormone-mediator status in functional deficiency of the thyroid gland.International euroasia congress on Scientific Researches and Recent Trends VII. 2020, Book of full Texts, Volume – III, səh.499-500.

- 63.İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A.Роль пролактина в регуляции щитовидной железы при различных функциональных состояниях организма.Karadeniz 3 Uluslararası uygulamalı bilimler konqresi, Ordu, 25-26 nisan, 2020.
- 64.Rüstəmovə T.V., Hüseynova E.C., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A., İsmayılov Y.B. 21 yaşlı gənclərin temperamentlərindən asılı olaraq baş beynin tərə və ənsə payında EEG-nin tezliyinə emosional gərginliyin təsiri. 4 Anadolu Uluslararası uygulamalı bilimler konqresi, Diyarbakir, 25-26 Temmuz, 2020.
- 65.İsmayılov Y.B., Cəfərova Q.K., İsmayılova A.T., İsgəndərova Z.T., Səlimli T.A., Hacıyeva G.Y., Quliyeva N.O.Ağır metalla yaradılmış toksikliyin neyroendokrin təsiri.ATU-nun yaradılmasının 90, Azərbaycanda ali əczaçılıq təhsilinin 80 illik yubileyinə həsr edilmiş “Əczaçılığın müasir problemləri” mövzusunda V Beynəlxalq elmi konqresin materialları. Bakı 2021.
- 66.Рзакулиева Д.М., Ибрагимов Р.И., Исмаилов Ю.В., Велиева З.Я., Алекперова М.Г., Салимли Т.А. Сравнительная оценка иммунореактивности белых крыс при гипотиреозе и атеросклерозе.ATU-nun yaradılmasının 90, Azərbaycanda ali əczaçılıq təhsilinin 80 illik yubileyinə həsr edilmiş “Əczaçılığın müasir problemləri” mövzusunda V Beynəlxalq elmi konqresin materialları. Bakı 2021, стр.329-330.
- 67.İsmayılov Y.B., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A., Qarayeva Q.Ş.Qalxanabənzər vəzin funksional çatmamazlığında hipotalamus-hipofiz-böyrəküstü vəzi sisteminin fəallığına ağır metalların təsiri. Ə.e.x prof.T.Ə.Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi konqresin materialları. Bakı.2021.

68. Qarayev Q.Ş., İsmayılov Y.B., Səlimli T.A., Cəfərova Q.K., Qarayeva Q.Ş. Ağır metalla yaradılmış ekstremal vəziyyətin orqanizmin tireoid statusuna təsiri. Ə.ə. x prof. T.Ə. Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi konqresin materialları. Bakı. 2021.
69. İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A., Hacıyeva G.Y., İsgəndərova Z.T. Norma və emosional stress zamanı adenohipofiz-böyrəküstü vəzi sisteminin hormonlarının fəallığının dəyişməsi. AMEA-nın müxbir üzvü, professor R.Y. Qasimovun 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “İnsan və Ekosfer: Qlobal problemlər və perspektiv həllər” adlı beynəlxalq konfrans materialları. Bakı 2021.
70. Səlimli T.A., İsmayılov Y.B., Cəfərova Q.K., İsmayılova A.T., İsgəndərova Z.T., Hacıyeva G.Y. Ağır metalla yaradılmış ekstremal vəziyyətin neyroendokrin sistemlə immun reaktivlik arasındakı qarşılıqlı əlaqəyə təsiri. AMEA-nın müxbir üzvü, professor R.Y. Qasimovun 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “İnsan və Ekosfer: Qlobal problemlər və perspektiv həllər” adlı beynəlxalq konfrans materialları. Bakı 2021.
71. Ибрагимов Р.И., Велиева З.Я., Исмаилов Ю.В., Алекперова М.Г., Салимли Т.А. Влияние тяжелых металлов ($NiCl_2$ и $CdSO_4$) на иммунореактивность организма белых крыс при экспериментальном атеросклерозе. Azərbaycan Təbabətinin nailiyyətləri. Bakı 2021, № 3, səh. 75-79. Sertifikatlar - 7
72. K. Hasanov, C. Mirzai, G. Ayalova, Sh. Qasimov. COORDINATION METHODS OF THIOLIGANDS IN TRINUCLEAR COMPLEXES OF PLATINUM (II). International Conference on Actual Problems of Chemical Engineering APCE-2020. Baku (Azərbaycan), December 24-25, 2020, p. 161-164.

73. Гасанов Х.И., Касумов Ш.Г., Юсифова М.Ю., Искендерова З.Ш. Комплексы палладия (II) с биолигандом-мексидолом. Azərbaycan Tibb Universitetinin yaradılmasının 90, Azərbaycan Ali əczaçılıq təhsilinin 80 illik yubileylərinə həsr edilmiş “Əczaçılığın müasir problemləri” mövzusunda V beynəlxalq elmi konqresin materialları. Bakı – 2021, səh.133-134.
74. Г.И. Аджалова., Ш.Г.Касумов., Х.И.Гасанов Разнолигандные комплексы палладия (II) с биологическими активными серо-кислород и серо-азотсодержащими лигандами. Azərbaycan Əczaçılıq Jurnalı. Bakı 2021, с 21. №1. S.43-48.
75. Бағиров Ё.М., Qarayeva G.Q., Həsənov X.İ. Meksidolun palladiumla koordinasiya birləşməsinin, “Meksidazol”un alınması və tədqiqi. Sağlamlıq Jurnalı. Bakı-2020. C.25, №1., S.157-167.
76. G.Ayalova, Kh.Gasamov, S.Nurullayeva, Z.Babayev. Obtayminq and reserch of palladium comlexes with 4 – aminopiridine. International Journal of Mutenals. 2020. V.7. №18. p,81-85.
77. Kh.Gasanov, S.Nurullayeva, Z.Babayev. Coordination methods of thioligands in trinuclear complexes of platinum (II). International Journal of Materials. 2020. V.7. №14. P. 100-103
78. S.P. Javadova, V.A. Majidzade, A.Sh. Aliyev, **A.N. Azizova**, D.B. Tagiyev. Electrodeposition of Bi-Se thin films involving ethylene glycol based electrolytes. Electrochemical Science and Engineering, 2021, 11(1), p.51-58.
<https://www.pub.iapchem.org/ojs/index.php/JESE/article/view/914> Web of Science Scopus
79. S.F. Jafarova, V.A. Majidzade, I. Kasimoglu, Sh.O. Eminov, A.Sh. Aliyev, **A.N. Azizova**, D.B. Tagiyev. Electrical and Photo

electrochemical Properties of Thin MoS₂ Films Produced by Electrodeposition. *Inorganic Materials*, 2021, V. 57(4), p. 331–336. https://link.springer.com/article/10.1134/S0020168521040105?wt_mc=Internal.Event.1.SEM.ArticleAuthorOnlineFirst&utm_source=ArticleAuthorOnlineFirst&utm_medium=email&utm_content=AA_en_06082018&ArticleAuthorOnlineFirst_20210417 Web of Science IF – 0.844 Scopus IF-1.3

80. S. Osmanova, S. Agayeva, **A. Azizova**, N. Alieva, O. Gulalov PHASE COMPOSITION AND MAGNETIC PROPERTIES OF THE PRODUCTS OF HYDROTHERMAL TREATMENT OF Mn(Fe, Co)/Bi/La NITRATES MIXTURE ACTUAL PROBLEMS OF CHEMICAL ENGINEERING International Conference dedicated to 100th Anniversary of Azerbaijan State Oil and Industry University Baku, 2020, p. 226-229

81. S. Osmanova S.N., Agaeva S.A., **Azizova A.N.**, Askerova T.Ya., Samedova R.A., Alieva N.M. PHASE COMPOSITION AND MAGNETIC PROPERTIES OF PRODUCTS OF HYDROTHERMAL TREATMENT OF MN (Fe, Co) / Bi / La NITRATE MIXTURES Problems of Chemical Engineering International Conference dedicated to 100th Anniversary of Azerbaijan State Oil and Industry University INTERNATIONAL CONFERENCE ON ACTUAL PROBLEMS OF CHEMICAL ENGINEERING, DEDICATE TO THE 100th ANNIVERSARY OF THE AZERBAIJAN STATE OIL AND INDUSTRY UNIVERSITY 24-25 December, 2020, Baku, Azerbaijan p.48

82. S.N. Osmanova, E.H. Ismailov, S.A. Agayeva, A.N. Azizova, N.M. Aliyeva, R.M. Agayeva Phase composition and magnetic properties of

nanopowders obtained by processing of Mn(Fe, Co)/Bi/La nitrates mixtures under hydrothermal **conditions** Ukrainian conference with international participation "Chemistry, Physics And Technology Of Surface" devoted to the 35th anniversary of the Chuiko Institute of Surface Chemistry of NAS of Ukraine "Nanostructures And Nanomaterials In Medicine: Challenges, Tasks And Perspectives" 26–27 May, 2021, Kyiv p.155

- 83.** С. Н. Османова, С.А. Агаева, А. Н. Азизова, О. М. Гюлалов, Р. М. Агаева. Фазовый состав и магнитные свойства продуктов гидротермальной обработки смеси нитратов Mn(Fe, Co), Bi, La в среде этиленгликоля и муравьиной кислоты. Актуальные вопросы современного материаловедения. Материалы VII международной молодежной научно-практической конференции. г. Уфа, 29-30 октября 2020., стр.113-114
- 84.** Х.І.Нәсәнов N.N.Xəlilov Ингибиторы солеотложения на основе фосфатов этилендиамина и соляной кислоты Булатовские чтения, Материалы IV Международной научно-практической конференции, г. Краснодар, 31 марта 2020 г., стр. 126-128.
- 85.** А.М.Сәмәдов Ә.Д.Аға-задә Х. І. Нәсәнов О.Д.Аға-задә Ингибитор для удаления отложений с высоким содержанием асфальтенов, парафинов и смол. *Ekоenergetika, elmi-texnikijurnal* 2020, № 1, səh 25-32
- 86.** Ә.Д.Аға-задә Х. І. Нәсәнов А.М.Сәмәдов О.Д. Аға-задә Разрушение водонефтяной эмульсии с аминоксодержащими композиционными составами Булатовские чтения, Материалы IV Международной научно-практической конференции. Сборник статей, Краснодар 31 март 2020, Том 2, стр.40-43

87. E.Q.Şahbazov X.İ.Həsənov N.N.Xəlilov Ə.D.Ağa-zadə Mineralduzçöküntü inhibitorunun alınması üsulu İddiasənədin nömrəsi 20200018
Qərarın verildiyi tarix: 2020
88. И.Ф.Саттаров., Б.А.Сулейманов., Ф.Г.Гасанов., Х.И.Гасанов., Д.А.Искендеров Способы разработки обводненного пласта. Заявка №201800281. 12.03.2020 г. Евразийский патент №034719
89. Kərimova R.C., Quliyev N.O. Qisamüddətli işemiya zamanı antioksidant müdafiə sistemini stimullaşdırdıqdan sonra qanda zülal mübadiləsi göstəricilərinin dəyişməsi // Azərbaycan Tibb Universiteti əməkdaşlarının 90 illiyinə həsr edilmiş, Təbabətin aktual problemləri-2020” mövzusunda elmi konfransın materialları / Bakı, 2020, səh.
90. Şahməmmədova S.O., Qarayeva S.Q., Kərimova R.Ç. Qaraciyərin işemik-reperfuzion zədələnməsi zamanı limfositlərin sitokimyəvi statusu // Azərbaycan Tibb Universiteti əməkdaşlarının 90 illiyinə həsr edilmiş, Təbabətin aktual problemləri-2020” mövzusunda elmi konfransın materialları / Bakı, 2020, səh.
91. Kərimova R.Ç. „Şahməmmədova S.O., Hasanova H.A., Isgəndərova Z.Şh. Karaciğər hastalığının etyolojisi.// 4. ÇUKUROVA ULUSLARARASI BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ 21-23 ŞUBAT 2020 / ADANA. səh 225-230
92. Kərimova R.C., Eyvazov T. Ə. „İskəndərova Z.Ş., Şahməmmədova S.O., Ələkbərova M.Q., Yusifova M.Y., Yaqubova V.N. Zəhərli maddələr ,kimyəvi dərman maddələrinin orqanizmə təsiri // Azərbaycan təbabətinin müasir nailiyyətləri // Bakı, 2020, № 2, s. 58-62
93. Kərimova R. C., Məşədiyeva S.Ə., Bayramov A.A., Yusifova M. Y. Dəmir çatışmazlığı, insan orqanizmində onun rolu.// TƏBİƏT VƏ ELM, Beynəlxalq elmi jurnal “TƏBİƏT ELMLƏRİNİN ƏSASLARI”

- mövzusunda 1 RESPUBLIKA ELMI KONFRANSIN MATERIALLARI
24 iyun 2020 –ciil, s. 11-12.
- 94.Kərimova R. C.,Eyvazov T. Ə.,Həsənova X.Ə.
Ağirmetallarıninsanorqanizminətəsiri.// TƏBİƏT VƏ ELM
,Beynəlxalqelmijurnal “TƏBİƏT ELMLƏRİNİN ƏSASLARI”
mövzusunda 1 RESPUBLIKA ELMI KONFRANSIN MATERIALLARI
24 iyun 2020 –ciil, s. 19-20
- 95.Шахмамедова С.О. Функциональная активность нейтрофилов крови при ишемическиреперфузионном поражении печени. Медицинские новости, 2020, №2, с.80-82.
- 96.Həsənova X.Ə. Mədə qanaxmalarının cərrahi müalicəsinin müasir metodları – Bakı. – J. Sağlamlıq. – 2021 - №1. – səh.22-27.
- 97.Искендерова З.Ш., Мусейбов Ф.М., Халилов В.Г., Бабаева М.Х.,Алекберова М.Г.Интерпретация эритроцитарных показателей при диагностике различных заболеваний //Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri,2021, №1, s.218-220.9.Rüstəmov A.A. Koronavirus 19 pandemik pnevmoniyasının polimorf kliniki təzahürləri və spesifik profilaktik tədbirləri//Sağlamlıq jurnalı, 2021, №1, s. 204-207.
- 98.Rüstəmov A.A. Sepsisin septisemiya ilə septikopiemiya mərhələlərinin yeni doğulmuş və erkən yaşlı uşaqlarda kliniki, immunomikrobioloji təzahür xüsusiyyətləri//Sağlamlıq jurnalı, 2021, №1, s. 208-211.
- 99.Rüstəmov A.A.,Rəcəbova F.O. Xroniki hepatitlərin virusogen, kliniki və funksional diaqnostik meyarları//Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri,2021, №1,s.156-158
100. Rüstəmov A.A. Böyrəküstü vəzilərin daxili orqan sistemlərinin funksiyalarının neyrohumoral tənzimləşdirmə və parenximatöz xəstəliklərinin təzahür xüsusiyyətləri// Azərbaycan Təbabətinin Müasir

- Nailiyyətləri, 2021, №2, s. 220-223. Rüstəmov A.A., Rəcəbova F.O. Öd yolları diskineziyalarının və xroniki xolesistitin kliniki təzahürlərinin diferensial kriteriyaları//Təbiət və elm jurnalı, cild 3, 2021, səh 32-34.
101. Ибрагимов Р.И., Велиева З.Я., Исмайылов Ю.Б., Алекперова М.Г., Салимли Т.А. Влияние тяжелых металлов (NiCl_2 и CdSO_4) на иммунореактивность организма белых крыс при экспериментальном атеросклерозе/Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nailiyyətləri//2021, № 3.s.75-79.
102. Qarayev Q.Ş., İsmayılov Y.B., Səlimli T.A., Cəfərova Q.K., Qarayeva S.Q. Ağır metallarla yaradılmış ekstremal vəziyyətin orqanizmin tireoid statusuna təsiri/Ə.e.x., prof. T.Ə.Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi konfransın materialları, Bakı:2021, s. 308-309.
103. İsmayılov Y.B., İsmayılova A.T., Cəfərova Q.K., Səlimli T.A., adenohipofiz-böyrəküstü vəzi sisteminin hormonlarının fəallığının dəyişməsi/ AMEA-nın müxbir üzvü, professor R.Y.Qasimovun 90 illik yubileyinə həsr olunmuş "İNSAN VƏ EKOSFER: QLOBAL PROBLEMLƏR VƏ PERSPEKTİV HƏLLƏR" adlı beynəlxalq konfrans materialları, Bakı:2021, s.
104. Абдинов Э.А., Гараев Г.Ш., Гулева С.В. Состояние системы антиоксидантой защиты в тканях печени после операции рукавной резекции желудка. Astana Medical Journal 2021. №1 (107) с.86-92.
105. Khudayar Gasanov, Seljan Nurullayeva, Ziya Babayev Coordination Methods of Thiogligans in Trinuclear Complexs of Platinum (II). International Journal of materials 2020 №7, P.100-103.
106. KH.İ.Gasanov, S.I. Nurullayeva, Z.H. Babayev, SH.H.Qasimov Synthesis, structure, and radioprotective activity of the palladm

(11)complex with mexsidol.// Wseas Transactions on Biology and Biomedicine 2021. №8.P146-149.

107. Gultakin Ajalova, Khudayar Gasanov, Seljan Nurullayeva, Ziya Babayev International Journal of materials. №7. P.81-85.

P A T E N T

1. Гасанов Худаяр Исмаил ог.и др. «Способ разработки обводненного пласта» Евразийский патент №034719 12 март 2020.
2. Саилова Д.Д., Ахундов Р.А., Ханум Айдын г. Ранозаживляющее, седативное и нейротропное лекарственное средство из Софоры японской. Заявка для получения Евразийского патента, Moskva, 2021 çарда.

Elmi Tədqiqat Mərkəzində 2019-2021-ci illərdə beynəlxalq indeksasiya daxil olan jurnallarda nəşr olunan məqalələr.

1. Vaqif Şadlinski, Qalib Qarayev, Hijran Khidirova, Nariman Movsumov. Investigation of changes in the enzymatic function of the liver of rabbits, caused by established exogenous and endogenous toxicosis. //International Journal of Medicine Research Janary, 2019, №1, p.34-37.
2. Гулиева С.В., Керимова Р.Дж., Юсифова М.Ю. Влияние тяжелых металлов на биохимические процессы в организме человека. /Журнал «Academy», 2018, №12(39), Импакт фактор 0,19, с.71-75.
3. Гулиева С.В., Гараев Г.Ш., Халилов В.Г., Раджабова Ф.О. Влияние кадмия на биохимические процессы в условиях экспериментального гипотиреоза./Журнал «Вестник науки и образования»,2019, часть 1, №5(59),Импакт фактор 3,58,с.45-49.
4. Giorgi Lobzhanidze, Tamar Lordkipanidze, Mzia Zhvania, Nadezhda Japaridze, Nino

- Pochkidze, Eldar Gasimov, Fuad Rzaev. Effect of propionic acid on the morphology of the amygdala in adolescent male rats and their behaviour // Micron, October 2019, Volum 125, p.1027-32. Impact factor-1,53 <https://doi.org/10.1016/j.micron.2019.102732>
5. Ziyafaddin H. Asadov, Shafiga M. Nasibova, Ravan A. Rahimov, Eldar K. Gasimov, Sevda A. Muradova, Fuad H. Rzayev, Nahida Z. Asadova, Fedor I. Zubkov. Effects of head group on the properties of cationic surfactants containing hydroxyethyl- and hydroxyisopropyl fragments // Journal of Molecular Liquids 274 (2019), 125–132. Impact Factor-4.513 <https://doi.org/10.1016/j.molliq.2018.10.100>
 6. Шадлинская Р.В., Гасымов Э.К., Рзаев Ф.Г. Особенности морфологических изменений тканей пародонта у больных большой β -талассемией // Пародонтология, 2019, Т. XXIV, №1, с.52- <http://dentoday.ru/products/105/3250/#page52> DOI: 10.25636/PMP.1.2019.1.9
 7. Zhvania Mzia, Gogokhia Nina, Tizabi Yousef, Japaridze Nadezhda, Pochkidze Nino, Lomidze Nino, Rzayev Fuad, Gasimov Eldar. Behavioral and neuroanatomical effects on exposure to White noise in rats // Neuroscience Letters 728 (2020) 134898 <https://doi.org/10.1016/j.neulet.2020.134898> Impact Factor: 2,173 (Web of Science).
 8. Ismat S. Ahmadov, Mahammadali A. Ramazanov, Eldar K. Gasimov, Fuad H. Rzayev, Solmaz B. Veliyeva The Migration Study of Nanoparticles from Soil to the Leaves of Plants. Biointerface Research in Applied Chemistry. Volume 10, Issue 5, 2020, 6101 – 6111 <https://doi.org/10.33263/BRIAC105.61016111> (Web of Science, Scopus).
 9. Nahida Khangulu Aliyeva, Durna Rafael Aliyeva, Saftar Yusuf Suleymanov, Fuad Huseynali Rzayev, Eldar Kochari Gasimov, Irada Mammad Huseynova. Biochemical properties and ultrastructure of mesophyll and bundle sheath

- thylakoids from maize (*Zea mays* L.) chloroplasts // Functional Plant Biology <https://doi.org/10.1071/FP20004> Impact Factor: 2.327(Web of Science).
- 10.Рзаев Ф.Г., Сеидбейли М.И., Магеррамов С.Г., Гасымов Э.К. Формы и ультраструктурные особенности латеральных крыльев гельминта *Trichostrongylus tenuis* Mehlis, 1846 (Nematoda: Trichostrongylidae) // Вестник Харьковского Национального Университета им. В.Н. Каразина, серия Биология, 2020, вып. 34, с. 112-119. <https://doi.org/10.26565/2075-5457-2020-34-12>(Web of Science).
- 11.Giorgi Lobzhanidze, Nadezhda Japaridze, Tamar lordkipanidze, Fuad Rzayev, Derrick MacFabe, Mzia Zhvania. Behavioral and Brain Ultrastructural Changes Following Systemic Administration of Propionic Acid in Adolescent Male Rats. Further Development of a Rodent Model of Autism // International Journal of Developmental Neuroscience.2020; 00:1–18. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/jdn.10011> Impact factor 2,367 (Web of Science)
- 12.Nargiz J. Agayeva, Fuad H. Rzayev, Eldar K.Gasimov, Chingiz A. Mamedov, Ismat S. Ahmadov, Narmina A. Sadigova, Ameer Khusro, Naif Abdullah Al-Dhabi, Mariadhas Valan Arasu. Exposure of rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss*) to magnetite (Fe_3O_4) nanoparticles in simplified food chain: Study on ultra-structural characterization // Saudi Journal of Biological Sciences, [Volume 27, Issue 12](https://doi.org/10.1016/j.sjbs.2020.09.032), December 2020, Pages 3258-3266. <https://doi.org/10.1016/j.sjbs.2020.09.032>(Web of Science, Scopus, PubMed) Impact Factor: 2,8 (Q1)
- 13.Сеидбейли М.И., Рзаев Ф.Г., Гасымов Э.К. Ультраструктурные особенности кожно-мышечного мешка гельминта *Trichostrongylus tenuis* (Mehlis, 1846) (Nematoda: Trichostrongylidae) // Паразитология, 2020, том 54, № 5, с. 402–412. DOI: 10.31857/S123456780605003X (Web of Science)

14. Mzia Zhvania, Nino Lomidze, Yousef Tizabi, Nadezhda Japaridze, Nino Pochkhidze, Fuad Rzayev, Eldar Gasimov. Age-related behavioral and ultrastructural changes in the rat amygdala. *Developmental Neurobiology* 2020;00:1–10 <https://doi.org/10.1002/dneu.22788> Impact Factor: 3,9 (Q1) (Web of Science)
15. **Şolan R.F., Qasimov E.K, Rzayev F.H. Eksperimental interstisial sistit modeli yaradılmış heyvanlarda sidik kisəsinin selikli qişasının subepitelial qatında törənən ultrastruktur dəyişikliklər. ATJ, 2020, №4, 96-106 DOI: 10.34921/amj.2020.4.014 (Scopus)**
16. A.M. Nasirov, E.K. Gasimov, N.E. Ibrahimova, F.H. Rzayev Pathomorphological changes in the larvae cells of blood-sucking mosquitoes (*Aedes caspius* Pallas, 1771) affected by parasitizing microsporidium *Amblyospora* (=Thelohania) *opacita* Kudo, 1922 // *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series “Biology”*, 2020, 35, 101–109 DOI: 10.26565/2075-5457-2020-35-11 (Web of Science)
17. **Керимли Э.Г., Гасымов Э.К., Серкерев С.В., Керимов Ю.Б., Рзаев Ф.Г., Мурадова С.А., Исрафилова С.А. Изучение состава эфирного масла *Achillea nobilis* L. и его антибактериальное влияние на изменение ультраструктуры клеток *Staphylococcus aureus* // *Химия растительного сырья*. 2021. №1. С. 93–104. DOI:10.14258/jcprm.2021017446. (Scopus)**
18. Lomidze, N., Zhvania, M. G., Tizabi, Y., Japaridze, N., Pochkhidze, N., Rzayev, F., & Lordkipanidze, T. Aging affects cognition and hippocampal ultrastructure in male Wistar rats. *Developmental Neurobiology*, (2021), 1–14. <https://doi.org/10.1002/dneu.22839> Impact Factor: 3,9 (Q1) (Web of Science).
19. Ilaha Hasanova, Eldar Gasimov, Fuad Rzayev, Elman Hajiyev, Goncha Eyvazova, Meherrem Shaliyev, Aytaj Mehdiyeva, Nushaba Aliyeva, Yusif Yusifov, Hikmat

- Ismayilov, Haji Vahid Akhundzada, Zohrab Aghamaliyev, Sarvinaz Hajiyeva, Pervane Huseynova. PEG-assisted controlled precipitation of calcium hydroxide and calcium carbonate nanostructures for cement reinforcement. *Materials Chemistry and Physics*, 2021, <https://doi.org/10.1016/j.matchemphys.2021.124865>(Web of Science) **Impact Factor: 4,00**
20. Rzayev, F. H., Nasirov, A. M., & Gasimov, E. K. (2021). A systematic review of tapeworms (Plathelminthes, Cestoda) of domestic ducks (Anas platyrhynchos dom.). *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 12(2), 353–361. doi:10.15421/022148 (Web of Science)
21. Gultakin Ajalova., Khudayar Gasanov., Seljan Nurullayeva., Ziya Babayev. Scientific-Research Center of Azerbaijan Medical University. Obtaining and research of palladium complexes with 4-sminopiridine/ *International Journal of Materials* Doi: 10.46300/910118. 2020.7.14.
22. Kh. İ. Gasanov, S.İ. Nurullayeva, Z.H. Babayev, SH. H. Gasimov. Scientific-Research Center of Azerbaijan Medical University, Baku, Azerbaijan, İntanbul Medipol University, İstanbul, Turkey. Synthesis, structure and radioprotective activity of the palladium (II) complex with mexidol. *WSEASE TRANSACTIONS on BIOLOGY and BIOMEDICINE* DOI: 10.37394/23208.2021.18.18.
23. KHUDAYAR GASANOV, SELJAN NURULLAYEVA, ZIYA BABAYEV. Azerbaijan Medical University, AZERBAIJAN BAKU. Coordination Methods of Thioligands in Trinuclear Complexes of Platinum (II). *International Journal of Materials* Doi: 10.46300/910118. 2020.7.18.
24. Исмаилов Ф.С., Сулейманов Б.А., Гасанов Ф.Г., Искендеров Д.А., ибрагимов Х.М., Гасанов Х.И., Кязимов Ф.К., Рзаев С.Д., Тулешева Г.Д. Научно-исследовательский и проектный институт нефти и газа (НИПИИГ)

(AZ) Способ разработки обводненного пласта. Евразийский патент №3. 12 марта 2020г.

25. Garayeva K.G., Garayeva S.G., Shaxmaliyeva U., Hasanova A., Abdullayeva A. The effect of metrofibroma on the prenatal development of the fetus. // Journal Research in Medical and Dental Science 2020, vol 8. Issue 7. november 220. P.215-218.